

انوچيد 3 (KYC دستاويز جا)

پاڻيون، اختياري شخصن ۽ گراهڪن جا حق ۽ فرض جيئن SEBI ۽ مال ايڪسچينج پاران پڪ ڪيا ويا آهن

1. گراهڪ شال پونجي سيڙهائيندو/واڻج ڪندو انهن مال/نيڪن/بين وسيلن ۾ ايڪسچين تي نپٽريندي جيئن قانون، نائب قانون ۽ ڌنڌي قانون/ايڪسچينج جي نيٽم / SEBI ۽ ڪرڪلر/هاڪا جيڪي بعد ۾ زاهر ڪيا ويا ان بابت وقت به وقت.
2. پاڻي، نامجد ڪيل شخص ۽ گراهڪ قانون، نائب قانون ۽ ايڪسچين جي ڌنڌي جي نيٽم ۽ زاهر ٿيڻل سرڪلر/هاڪن ۽ SEBI ٻنڌيل رهندا ۽ سرڪاري اختيارون پورا پٽرا ٿيندڙ هاڪن سان ٻنڌيل رهندا جيڪي وقت بي وقت لاڳو ڪيا ويندا.
3. گراهڪ پنهنجي پاڻ کي پاڻي طور راضي ڪندو مان جي ڌنڌي نسبت ۽/يا سادت ٺيڪي ۾ ڌنڌي ۽ ان جي آرڊر پاڻي ماروت ڪاروايت ڪرڻ جي چاه تو رکي ۽ گراهڪ وقت بي وقت پنهنجي پاڻ جي راضي ڪندو ان سگه لاء پاڻي پاران آرڊر ڪاروايت ڪرڻ کين اڳ.
4. پاڻي شل پنهنجي پاڻ کي سانده راضي ڪندو گراهڪ جي سچائي ۽ مالهي سگهائي نسبت ۽ لاڳاپو رڪنڌر سيوائن ميسر ڪرڻ جي مقصد بابت.
5. پاڻي شل قدم ڪندو گراهڪ کي ڪنهن به بندش، جميواري سوڌي چٽي ريت ڪاروايت ٿيندڙ ڌنڌي جي جميواري ۽ جنهن سگهائي جي حالت ۾ پاڻي ڪم ڪندو.
6. ڌنڌيڪي مهنت جون ضرورتون
  - a. پاڻي لازمي طور ڌنڌيڪي مهنت ڪاروايت ڪندو مالي ٺيڪي منجه گهرڻ يا ان هيٺ پنهنجي جميواريون نپائڻ وقت.
  - b. ”ڌنڌيڪي مهنت“ جو مطلب آهي رواجي ڪلا ۽ سڀوا جيڪو هڪ پاڻي کان اميد ٿي ڪري سگهجي گراهڪ ڏانهن، فلاڻين سان لاڳاپو رڪندي-
    - i. ايمانداري بازاری عمل؛
    - ii. سٺي وشواس جي سڌانت؛
    - iii. گراهڪ جي ڄاڻ جو درجو، تجربو ۽ سخوسيت؛
    - iv. گراهڪ پاران مائندڙ مالي پڌارت* منجه جوڪي جو نمونو توڙي ماپ؛
    - v. پاڻي تي گراهڪ جو آڌار.

*مال سادت ٺڪو

7. اختياري شخص شل ميسر ڪندو شروري مدد ۽ پاڻي سان سهيوگ ڪندو سندس سموري ڏي وٽ گراهڪ سان.

گراهڪ ڄاڻ

8. گراهڪ شل ميسر ڪندو اهي سمورا وچوڙ جيئن پاڻي پاران "خاتو ڪوليندڙ فارم" ۾ لازمي رهندا سات ڏيندڙ وچوڙن جي ساڻ، جيڪي مال ايڪسچينج/SEBI پاران وقت بي وقت لازمي ڪيا ويندا آهن.
9. گراهڪ پنهنجي پاڻ جي سڃاڻپ ڪندو خاتو ڪوليندڙ دستاويز جي سموري لازمي شرطون سان. ڪا به ڌار شرت يا دستاويز ان لازمي ٿيندو، سو ان جو دارومدار گراهڪ جي خاص قبوليت تي دارومدار رکندو.

10. گراهڪ يڪدم ڏس ڏيندو لکت ۾ جيڪر 'خاتو ڪولينڊر فارم' ۾ خاتو ڪولينڊر مهل يا ان بعد فارم ۾ ڄاڻايل ڪنهن به وچوڙ ۾ بدلائي ٿيو ... ڌنڌو بند / دوالي ٿي وڃڻ يا ڪنهن به ايتري قانوني حالت بابت جنهن جو اسر سندس مالي حالت تي پوي. گرهڪ ميسر ڪندو/واڌارو ڪندو مالي ڄاڻ پاتي کي مهڊود وقت تي.

11.A. مالي ٺيڪي ۾ آڻ وڃي شرن کان بچاءُ**

a. اڻ ڄاڻايل ٺيڪو ۾ اڻ وڃي شرط رد ڪئي ويندي.

b. ڪا شرط اڻ وڃي ٿيندي جيڪي سندس منجهه

i. ايتري خالق فير گهير آڻي حق توڙي جميواري ۾ مالي ٺيڪي جي نسبت ڌرن ۾، گراهڪ کي نڪسان ڏيندڙ

ii. جزا جيڪي ڌيان ۾ رکنا پوندا ڪنهن به ڪرار کي اڻ وڃي ڏسندي، سوڌا.

c. مالي پڌارت يا مالي سيوا جنهن جي ڏي وٺ پئي ڪجي سو مالي ٺيڪي جي هيٺ آهي -

i. مالي ٺيڪي هيٺ هلت ڪندڙ مالي پڌارت توڙي مالي سيواون جو نمونو؛

ii. شرط جي پاردرشڪتا جي حد؛

**مال ايڪسچينج پاران آڇيل ٺيڪا

iii. شرط جيڪا گراهڪ کي مولڪ ڏيندي آهي ٻين ڌار مالي ڪرارن سان پيٽن لاءِ ساڳي مالي پڌارت يا مالي سيوا جي حد تائين

iv. مالي ٺيڪي جي مٿي چري حالت ۾ ۽ ڪنهن ڌار ٺيڪي جي ڪنهن شرت جي ان تي نڀرتا.

d. ڪا شرت صاف آهي جيڪر اها -

i. گراهڪ پاران سمجهه ۾ سينڊر لڳ پڳ صاف ٻولي ۾ ڏاهر ڪئي وئي هجي؛

ii. قانوني ريت واجب ۽ صاف طور سان پيش ڪئي وئي هجي ... ۽

iii. شاط سان پڙياوت گراهڪ کي سهوليئي سان ميسر ڪئي وڃي.

e. جيڪي 11.A.c. هيٺ ڪا به مالي شرت اڻ وڃي پاتي وئي ڌر ٻين شرطن تهن پنهنجي ٺيڪو برڪار رکندا باڪي شرطن جي آڌار تي ان حد تي جي مالي ٺيڪو ۾ سگهه رهي ٿي ته ڪا به اڻ وڃي شرت لاڳو نه پئي ڪئي وڃي.

11.B

a. "اڻ وڃايل ٺيڪو" جو مطلب آهي، جنهن جون شرطن، 11.C. منجهه ڄاڻايل شرطن کان سواءِ. (هاڻ ڄاڻايل آهن) ۽ جيڪي ڌرن ۾ منجهه وڃايل ناهن مالي ٺيڪي جي نسبت ۽ ان منجهه آهن -

i. هڪ مالي ڪرار جنهن منجهه، گراهڪ جي نسبت، پاتي کي خاص ريتايت هٿ آيل آهي مالي شرطو ٽوپڻ جون ... ۽

ii. رواجي ٺيڪي جو فارم.

b. "رواجي ٺيڪو فارم" جو مطلب آهي هڪ مالي ٺيڪو جيڪو گراهڪ لاءِ خاص سلاه هيٺ ناهي سواءِ اهو شرطيون جيڪي 11.C. ۾ ڄاڻايل آهن.

c. جيتوڻيڪ ڪي شرطيون مالي ڪراڪ نسبت فارم ۾ وڃايل هجن، مالي ٺيڪو جي اڻ وڃايل ٺيڪي لڳو ويندو جيڪو اهو هنن پاران ڏسيو ويو -

- i. هڪ مٿي چرو ۽ خاص پرڪ مالي ٺڪي جي ... ۽
- ii. گهڻي حد لائين حالتون مالي ٺڪي جي نسبت
- d. داوي مجب جيڪر مالي ٺڪي ان وچاريل رهجي وڃي ته ان جي دارومدار پاتي تي ئي رهندو.

11.C

- a. مٿي ڄاڻايل مالي ٺڪي جي شرط تي لاڳو نه ٿيندا جيڪر-
  - i. مالي ٺڪي جي ڌرتي لپي نسبت هجي؛
  - ii. ادا ڪندڙ يا پڳتان ڪندڙ مالي پدارت يا مالي سيوا جي اڳهه پڪ ڪندڙ هجي ۽ جيڪي چٽي ريت گراهڪ کي ڏسيا ويا هجن ... يا
  - iii. ضروري هجي، يا خاي طور موڪل هيٺ هجي، ڪنهن قانون يا نيم هيٺ.
- b. ريات فهرست 11.C شرط تي لاڳو نه هجي راشي جي پڳتان سان واستو رکندڙ هجي جو ڪي ڪنهن خسوسي حادثي جي ٿيڻ يا نه ٿيڻ تي دارومدار رکندڙ هجي.

12. پاتي ۽ اختياري شخص شل گراهڪ جا سمورا وچوڙ سنڀاليندو جيئن خاتو ڪولينڊر فارم ۾ ڄاڻايو ويو آهي يا ڪا به ڄاڻ گراهڪ نسبت، ڳجهائي ۾، ۽ هو ان ساڳي ڄڻ ڪنهن شخص/اختياري سان ناهي ورچندا سوائي جيڪر قانون/نيم هيٺ ڏسڻي لازمي ٿئي. بهرآل ان شرت تي ته پاتي گراهڪ جي مولن سان پنهنجي گراهڪ جي ڄاڻ ڪنهن شخص يا اختياري کي ڏسي ٿو سگهي.

13.A. نجي ڄاڻ ۽ ڳجهائي جو تهفوظ

- a. ”نجي ڄاڻ“ جو مطلب آهي گراهڪ سان واسطو رکندڙ ڪا به ڄاڻ يا گراهڪ جي سڃاڻپ ورچڻ سڌي ريت يا ان سڌي ريت، ۽ ان منجهه آهن-
  - i. نالو ۽ رابطي جا وچوڙ؛
  - ii. بايوميتريڪ ڄاڻ، شخص نسبت
  - iii. ڌرتي لپي سان واسطو رکندڙ ڄاڻ، يا ملڪيت جي، مالي پدارت جي
  - iv. مالي سيواون جي جي استعمال سان واسطو رکندڙ ڄاڻ
  - v. ٻئي ڪا به ڄاڻ جيڪا چٽي ڪئي وڃي.

13.B

a. پاتي لاهمي طور-

- i. گراڻڪ سان واسطو رکندڙ ڪا به نجي ڄاڻ هٿ ناڪي ڪندو سواءِ جيڪا ڪقائڳن هيٺ ضروري هجي ڪنهن به مالي پدارت يا سيواون جي دائيري هيٺ؛
- ii. گراهڪ سان واسطو رکندڙ سموري ڄاڻ ڳجهي رڪندو ۽ ڪنهن به ٿهي ڌر سان نه ورچندو سواءِ 13.B.b. هيٺ خاص طور گهري وڃي؛
- iii. پنهنجي پوري ڪوشش ڪندو ته گراهڪ سان لاڳاپو رڪندر نجي ڄاڻ، صحيح، تازي ۽ پوري آهي؛
- iv. ان جي پڪ ڪندو ته گراهڪ کي سندس ڄاڻ تي پورو وائڪايپ ملي، سواءِ جيڪر نيم هيٺ کيس جهليو وڃي؛

v. گراهڪ کي پورو معڪو هجي ته پنهنجي نجي ڄاڻ تازي ڪري سگهي ۽ ان جي پڪ ڪري ته گراهڪ جي تازي ڄاڻ ڀاتي جي هٿ هجي جيڪا صحيح، چٽي پوري هجي.

b. ڪو به ڀاتي شل ڄاڻائي ٿو سگهي گهراھڪ سان واسطو رکندڙ نجي ڄاڻ ڪنهن ٽهين ڌر کي رڳو جيڪر-

i. هن گراهڪ کان اڳواٽ لکت ۾ موڪل ورتي هجي ان پڌرائي لاءِ، گراهڪ کي ان منٿ جي ناڪارڻ جي پوري موڪعو ڏيڻ بعد؛

ii. گراهڪ ان کي پڌرو ڪرڻ جي موڪل ڏني هجي؛

iii. اختيار موڪل ڏني آهي يا هدايت ڏني آهي ان جي پڌراپ نسبت، جيڪر ڪنهن لاڳاپو رکندڙ ڪانون توڙي نيم هيٺ ان ڄاڻ کي روڪيو نه ويو هجي، گراهڪ کي پورو معڪو ملو هجي ڪنهن قانون هيٺ ان جي پڌرو ڪرڻ لاءِ ڪنهن قانون يا نئيم هيٺ؛

iv. اها پڌراپ ضروري هجي ڪنهن قانون يا نيم هيٺ، ۽ ڪنهن قانون هيٺ ان کي روڪيو نه ويو هجي، گراهڪ کي اهو پوري معڪو ملو هجي ته پنهنجي پاڻ ان ڄاڻ جي پڌرو ڪرڻ نسبت؛

v. پڌرائي گراهڪ ڏانهن ان جو سڌو واسطو ان مالي پڌارٽ جي شرطن تي آڌارٽ هجي جيڪر ڀاتي-

1. گراهڪ کي اڳواٽ ڄاڻائي ته سندس نجي ڄاڻ ڪنهن ٽهين ڌر سان ورچي سگهجي ٿي ... ۽

2. ان جو بندوبست ڪري ته ٽهون ڌر ان ڄاڻ جي ڳجهو رکڻ جي ان ساڳي ريت جيئن هن ڀاڱي ۾ ڄاڻايو ويو آهي ... يا

vi. پڌرائي ڪري ٿي سگهجي ڪنهن سڄي ڌوڪي باجي کي روڪڻ يا ممڪن فباپ جي ڏيتي لپي يا داوي کي روڪڻ لاءِ، جيڪر گهراھڪ ڪنهن ٽهين ڌر سان ملي منهنجي نجي ڄاڻ سنڀالڻ ڏني جيئن هيٺ ڀاڱي ۾ ڄاڻايل آهي.

c. ”ٽهين ڌر“ جو مطلب ڪو به شخص سواءِ ڀاتي جي، ڀاتي جي گروه جي سڌو.

14.A. واجبي پڌراپ جي ضرورت بنهن شرويات توڙي ساندھ حالت لاءِ

a. ڀاتي گراهڪ پاران ضروري ڄاڻ جي حالت کي وائيو ڪندو جيڪا واجبي طور ضروري پوي گراهڪ پاران ڏيتي لپي بابت ڪو به فيسلو ڪرڻ لاءِ.

b. واجب پڌرائي ڪرڻ نسبت، ڄاڻ لازمي طور ميسر ڪئي وڃي-

i. واجبي طور گراهڪ کي اڳيان ڪرار ۾ اچڻ کان اڳ، جيئن گهراھڪ کي واجب وقت ملي گراهڪ کي ڄاڻ سمجھڻ لاءِ؛

ii. ڪنهن خاص تبڪعي سان واسطو رکندڙ گراهڪ لکت ۾ ۽ ان نموني جيئن سان گراهڪ سمجھي سگهي؛

iii. ان تربڪعي سان جيئن گراهڪ جدا جدا مالي پڌارٽ توڙي سيوانون پيتي سگهي ساڳيون مالي پڌارٽ توڙي سيوانون مجھ.

c. ڄاڻ جو نمونو جيڪو گراهڪ کي ڏسيو ويندو مالي سيوا توڙي سيوانون سان لاڳاپو رکندڙ جنهن ۾ هن بابت ڄاڻ هجي-

i. مالي پڌارٽ توڙي سيوانون جون اهم خسوسيتون، ان جي خسوسيت، فائدو، جوڪا سوڌا گراهڪ کي؛

ii. مالي پڌارٽ توڙي سيوانون نسبت جيڪو مووابعو جو ڀڳتان ڪرڻو پوندو ۽ جنهن نموني سان اهو مووابعي جي ڳڻپ ڪئي ويندي؛

- iii. مالي پڌارت توڙي سيوانين جو وجود، روڪ يا ڪنهن به شرط جو اسر؛
- iv. نمونو، خسوسيت ۽ ڀاتي جا حق، سندس سٿاڇپ، قانون ۾ حالت، واستو رڪندڙ سرڪاري سنسٽا سان واٽ؛
- v. ڀاتي سان رابطي جا وچوڙ ۽ رابطي جا نمونا گراهڪ ۽ ڀاتي جي منجه؛
- vi. ڪنهن خاص ارسِي جي منجه گراهڪ جا قانوني حق مالي ڪرار تي دارومدار رڪندي
- vii. ڪنهن به قانون هيٺ گراهڪ جا حق.

14.B.

- a. ڀاتي گراهڪ کي ميسر ڪندو جو ڪي مالي پڌارت يا مالي سيوانون پئي ورتيون ڀاتي کان، فلاڻيون پڌرايون سان-
- i. ڪو به بدلاءُ ڄاڻ ۾ جيڪو واجبي طور ڄاڻائي لازمي آهي 14.A هيٺ ان وقت جڏهن گراهڪ شروعات ۾ ۾ مالي پڌارت توڙي سيوانون وٺجي ٿو؛
- ii. گراهڪ پاران هليندڙ ڪنهن مالي پڌارت جي حالت توڙي سگهائپ سان نسبت ڄاڻ، جيئن ضرورت پوي مالي پڌارت توڙي سيوانون جي حق بابت ڄاڻ جي ضرورت پوي؛
- iii. ڪا به ڌار ڄاڻ جيڪا ضروري پوي.
- b. هڪ ساندھ پڌرائي لازمي طور ڪئي وڃي-
- i. هڪ خاص ارسِي منجه ڪنهن به مالي حالت جي بدلاءُ تي يا ڪنهن واجب وقت جي ارسِي منجه، جيئن لاڳو هجي ... ۽
- ii. لکت ۾ ۽ ان نموني جيئن گراهڪ پاران سمجهيو وڃي ان تنڪعي جي ماڻهو پاران.

حاشي

- 15. گراهڪ لاڳاپو رڪندڙ شروعاتي حاشيشل ڏيندو، بڪايا حشي، خاص حاشي يا ايڙهي ڪا به حاشي جيڪا ڀاتي، يا ايڪسچينج پاران ضروري سمجهيون ويندون يا جيئن SEBI ان تبڪعي تي لاڳو ڪيون ويندو جنهن ڀاڱي تي گراهڪ وپار پئي ڪيو. ڀاتي پنهنجي سگه ۾ اهو حق ماڻي ٿو ته هو ڌار حاشي اوڳاري (جيتونينڪ ايڪسچينج يا SEBI پاران ضرورت نه هجن) ۽ گراهڪ جي اها جميواري هوندي اڙهي ڪا به حاشي هو مڪرر ڪيل وقت جي منجه ان راشي جو پڳتان ڪري.
- 16. گراهڪ سمجهي ٿو ته هاشي جو پڳتان جو واجبي مطلب اهو ناهي ته سمورن بڪاين جو نپتارو آهي. لڳاتار ادا ڪيل پڳتان جي باوجود، ڌنڌي جي نپتاري وقت، ادا ڪرڻ (يا هٿ ڪرڻ) لاءِ جميوار رهندو جيئن ڪرار حدائيت ڪري/گهري.

ڏيتي لپتي ۽ نپتارو

- 17. گراهڪ شل ڪو به آرڊر ڏئي ٿو سگهي مال سدت خريدڻ يا وڪڻڻ لاءِ لکت ۾ يا ڪنهن ايڙهي نموني ۾ جيئن گراهڪ توڙي ڀاتي ۾ منجه پڪ ڪئي وڃي، بهرآل نيمن کي ان ڏس ۾ قبولڻو پوندو. ڀاتي گراهڪ جي آرڊرن کي ڪارواھت ڪندو، رڳو ان خسوسي گراهڪ ڪوڊ جي مافت جيڪو گراهڪ کي ڏنو ويو آهي.
- 18. ڀاتي گراهڪ کي ڄاڻاندو وپاري/نپتاري جي چڪرن، مهڇ/پڳتان جي فهرست بابت ۽ هئون کان وقت بي وقت بدلاءُ ساڳي، ۽ اها گراهڪ جي جميواري ٿيندي ته هو ان فهرست/تريڪن کي ڪارواھت ڪري لاڳاپو سڪندڙ مال شدت ۾ جيتي اهو وپار ڪارواھت پيو ٿئي.

19. ڀاتي کي اها پڪ ڪرڻي پوندي ته گراهڪ پاران جما ڪيل راشي هڪ ڌار خاتي ۾ رکي وڃي، پنهنجي/پاڻجي خاتي کان ڌار يا ڪنهن ڌار گراهڪ جي خاتي کان الڳ ۽ اهو ڀاتي پاران پنهنجي/پاڻجي يا ڪنهن ڌار گراهڪ يا ٻئي ڪنهن سبب استعمال ناهي ڪندو سواءِ SEBI ان جي نسبتجيڪي قانون، نيم، هڪن، سلاهن ۽ / يا ايڪسچينج جي نيم، وپاري نيم، گزريل نيم، هڪا، حدائتون جي موجب هجن.

20. جڏهن ته ايڪسچينج (ا) وپار (ب) کي رد ڪيو جيون جي تيو حالت ۾ سمورا وپار گراهڪ جي بدر ۾ ڪيل وپار سوڌا سموريون ڏيتي لتيون رد ٿي رهيون، ڀاتي وٽ اهو حق رهندو ته لاڳاپو رکندڙ گراهڪ سان ڪياد رد ڪري.

21. ايڪسچينج تي ڪاروايت ڏيتي لتيون نيم، نايب نيم ۽ واپاري قانون، هڪن تي دارومدار رهندو ۽ هڪن/اتلاهن جيڪي ايڪسچينج پاران پڌرا ڪيا ويا آهن جتي اهو وپار پيو ڪجي ۽ سمورا ڌران ادالت جي رايه جي هيٺ ايندا جيئن ايڪسچينج جي نيم، نايب نيم ۽ وپاري قانون ۾ چٽا ڪيا ويا آهن جتي وپار ڪاروايت پيو ڪجي لاڳاپو رکندڙ ايڪسچينج جي نيم، نايب نيم ۽ هڪا/سرڪولر جيڪي ان هيٺ زاهر ڪيا ويا آهن ان جي نسبت.

دکالي

22. گراهڪ شل ڀاتي کي دلالي ۽ قانوني ڪرڇ پري ڏيندو جيئن لاڳو ڪيا ويندا وقت بي وقت ۽ جيئن گراهڪ جي خاتي، ڏيتي لتي تي لاڳو ڪيا ويندي ۽ ان سببون تي لاڳو ڪئي ويندا جيڪي ڀاتي گراهڪ کي پئي ڏني. ڀاتي شل نيم، وپاري نيم، نايب نيم لاڳاپو رکندڙ مال ۽ / يا SEBI موجب وڌ ۾ وڌ ممڪن دلالي کان وڌيڪ دلالي ناهي اڳاريندو.

فرض جي صفائي ۽ ڪلوج آئوٽ پوجيشن

23. ڀاتي جي ٻين حقن کي نڪسان نه ڪندي (ڪنهن به مسئلي کي ٿياڪر جي فيصلي سوڌو) گراهڪ اهو سمجهي ٿو ته ڀاتي جي حق آهي ته هو گراهڪ کي ڪنهن يا پوري ملڪيت کي دوالو ايلان ڪري ٿو سگهي جيڪر دلالي، بچيل اوڌر، وغيره جو پڳتان نه ڪيو ويو ۽ پاڻيل اوڌر دوالوڀڻي/ڪلوج آئون مان اوڳاري سگهي ٿو جيڪر ڪا هجي گراهڪ جي بڪايا/جميواڙي جي حالت ۾. ڪو به يا سمورو نڪسان ايڙهي دوالوڀڻي/ڪلوجائوٽ جي حالت ۾ شل گراهڪ کي ادا يا ڀرڻو پوندو.

24. گراهڪ جي موت يا دوالو ٿي وڃڻ جي حالت ۾ يا سندس/هنن جي ٻئي ٿورت ۾ مال اسمرت ٿي وڃي هٿ ڪرڻ، پڳتان ڪرڻ، صا پيش ڪرڻ يا فيرڊل ڪرڻ سبب، ڀاتي لتي لتي رد ڪري پنهنجو نڪسان جو داوو ڪري ٿو سگهي، جيڪر ڪو هجي، گراهڪ کي ملڪيت جي وروڌ، هراهڪ يا سندس وارث، نمائيندا، قانوني وارث يا اڻيدار جو به فائيدو هٿ ٿو ڪري سگهي جيڪي ڪج وڌيڪ نڪري ٿو. گراهڪ ان تي ڌيان ڏي ته نمائيندي ڏانهن ڪا به فيرڊل راشي/مال ڀاتي پاران هڪ واجب ڏيتي کيتي جي روپ ۾ ئي رڳو ٿيندي قانوني وارث ڏانهن.

تڪرار نپٽارو

25. ڀاتي سهيوڳ ڪندو گراهڪ جي مسئلن جي نپٽاري نسبت ان سمپرون ڏيتي لتيون لاءِ جيڪي سندس مارفت ٿي هجي.

26. گراهڪ توڙي ڀاتي شل دلالي، جما پونجي وغيره بابت ڪنهن به داو ۽ / يا تڪران کي تياڪڙ جي فيصلي ڏانهن روارش ڪندو ايڪسچينج جي نيم، نايب نيم، وپاري قانون جي تهت جتي اهو وپار پيو ڪجي ۽ جنجن هيٺ پڌرايون/هاڪا زاهر ڪيا ويا آهن وقت بي وقت.

27. گراهڪ/ڀاتي سمجهي ٿو تهاختيار نمائيندي پاران زاهر ڪيل هدايتون مامعلي جي نپٽاري نسبت، جيڪي ڪو هجي، گراهڪ / ڀاتي جا سي گراهڪ / ڀاتي تي لاهمي طور لاڳو ٿيندا ان جيتي ڀاتي / گراهڪ جي زامندي موجب ٿيندو جنهن ۾ گراهڪ / ڀاتي ان معلمي جي نپٽاري سائس بدرا ڪئي هوندي.

28. هر ڀاتي لاءِ اهو ضروري آهي ته هڪ اسرڊار نپٽاري جو تعريڪو هجي جيڪو سمور گراهڪ هٿ ڪري سگهن

a. ڀاتي جي بندوسبست ۾ هو اسرڊار تعريڪو هٿ ڪڍي جيئن پنهنجي گراهڪ پاران ڪنهن به ڏانهين هٿ ڪري نپٽاري سگهجي، مالي پڌارت يا مالي سببون جي نسبت جيڪي سائس مارفت ميسر پئي ڪجي، يڪدم ڪرڙي ۽ واجب تعريڪي سان.

b. ڀاتي گراهڪ کي لازمي طور ڄاڻائي، سندس گراهڪ سان واٽ ڳنڍڻ جي وقت ۽ ٻئي ڪن ن وقت کيس ڄاڻ کڻي ٿي سگهي ان بابت-

i. گراهڪ پاران ڪنهن به مسئلي جي نڀتاري نسبت حق ۽

ii. تعريفڪو جيڪو ڀاتي پاران مڃيو ويندو معملن جي هٿ ڪرڻ ۽ نڀتاري نسبت.

29.A. گراهڪ لاءِ سلاه جو مناسب

ان سلاه جو حق جيڪا مناسب هجي گراهڪ نجي حالون کي ڌيان ۾ رکي جيئن گراهڪ جي مالي حالت ۽ ضرورتون. اها جميواري رڳو اهو شخص تي لاڳو ٿيندي جيڪي گراهڪن کي سلاه ڏيندا ۽ ريگليٽر ان مالي پڌارتن توڙي سيواون کي چٽو ڪندو جنهن نسبت سلاه ڏي.

a. ڀاتي لاهمي طور-

i. ڀاتي پوري ڪوشش ڪندو ته گراهڪ جي لاڳاپو رڪنڌز نجي مالي حالت بات ڄاڻ حاصل ڪري ...

ii. ان جي پڪ ڪري ته سلاه ڏيڻ کان اڳ گراهڪ جي لاڳاپو رڪنڌز سموري نجي حالت کي ڌيان ۾ رکي.

b. جيڪر اهو واجبي طور ڀاتي کي پڌرو ٿئي گراهڪ پاران ڄاڻايل نجي حالت ان پوري ۽ غلط آهي، ڀاتي گراهڪ کي لازمي طور چٽا ڏيڻو ڪيندو ان غلط ۽ اڌڪي ڄاڻ جو فل چا ٿو نڪري سگهي.

c. جيڪر گراهڪ اهڙي ڪو مالي پڌارث يا سيواون هٿ ٿو ڪرڻ چاڱي جيڪو ڀاتي جي ليکي صحيح يا واجب ناهي ته ڀاتي-

i. گراهڪ کي چٽي ريت پنجنجي سلاه لکت ۾ ۽ ان تعريفڪي ۾ ڏيندو جنهن تعريفڪي ۾ گراهڪ کي سمجه ۾ اچي ... ۽

ii. گراهڪ پاران ارج ڪيل مالي پڌارث يا مالي سيواون ميسر ڪري ٿو سگهجي فقط 29.A.a تي مڃڻ بعد ۽ گراهڪ لان لکت ۾ قبولنامو هٿ ڪرڻ کان پوءِ.

30. پنهنجي فائدي ۽ گراهڪ جي فائدي ۾

ڀاتي ۽ گريهڪ جي منجهه خوائيش جي تڪرار جي حالت ۾ ترجيح لازمي طور گراهڪ کي ڏي.

a. ڀاتي لاهمي طور-

i. ميسر ڪيو گراهڪ کي ڪنهن چاه جي ويڙه جي ڄاڻ، ڪي به مٿاڇي جو تڪرار جيڪا ڀاتي هٿ ڪئي هجي يا هٿ ڪرڻ جي اميد ٿو رکي گراهڪ کي سلاه ڏيڻ سوڌي

ii. گراهڪ جي حق ڏانهن توجيو ڏيو جيڪر ڀاتي کي خبر آهي، يا واجبي طور هٿ ڪري، منجهس ويڙه بابت-

1. پنهنجو حق ۽ گراهڪ جا حق؛ يا

2. لاڳاپو رڪنڌز ڀاتي جا حق ۽ گراهڪ جا حق، ان حالت ۾ جتي ڀاتي هڪ مالي نمائيندو آ.

b. ڄاڻ جيڪا 16a.i هيٺ ڄاڻايل آهي سان گراهڪ کي لازمي طور لکت ۾ يا اهڙي تعڪي ۾ ڏني وڃي جنهن ۾ گراهڪ کي سمجه ۾ اچي ۽ لکت ۾ ان کي پهچ گراهڪ کان ورتي وڃي.

c. هن ڀاڱي ۾، "تڪرار مٿاڇي" مطلب آهي ڪو به فائڊو مالي يا ان مالي، جاڪي هٿ پئي ڪئي وڃي ڀاتي پاران گراهڪن کان سواءِ ان شخص کان جنهن جو اسر ڀاتي پاران گراهڪ کي ڏني سلاگ تي پوي ٿو.

واٽ رد ڪرڻ

31. ڀاتي ۽ گراهل منجه وٽ رد ٿي ويندي ... جيڪر ڀاتي جي مال ايڪسچينج جو ڀاتي نه رهيو ڀاتي جي ڏوه موت پڌ تياڳ، نڪاري وڃڻ يا جيڪر سندس سرٽيفڪيٽ رد ڪئي وئي ايسچينج پاران.

32. ڀاتي، اختياري شخص يا گراهڪ کي حق هوندو ته هو وٽ رد ٿا ڪري سگهي ڪو به سبب نه ڄاڻائيندي ٻئي ڌر کي، لکت ۾ اتلاه ڏئي جيڪا هڪ مهيني کان گهٽ نه هجي. جيستائين اهو ردپڻي نه ٿئي، سمورا حق، جميواريون، جوابداريون سڀني ڌرن جون لڀي لڀي نسبت ڪايم رهنديون ان وٽ جي رد ٿيڻ جي اڳواٽ تائين ۽ انهن کي مڃڻ لازمي رهنديون لاڳاپو رکندڙ ڌرن تي يا سندن قانوني وارث، اولاد، ڪارواهي ڪندڙ ڪاروبار هلائيندڙ تي، جيئن به حالت هجي.

33. جيڪر اختيار شخص جو موت / دواپڻو ٿئي، يا سندس پنڃيڪرڻ بورڊ پاران رد ڪيو وڃي يا / ۽ سندس پنڃيڪرڻ مال ايڪسچينج پاران رد ڪيو وڃي ۽ / يا اختياري شخص سان ڪرار رد ڪيو وڃي، ڪنهن به سببن جيڪي به هجن، گراهڪن کي لازمي طور ڄاڻ ڏني وڃي ڪي ان رد ٻئي بابت ۽ گراهڪ ڀاتي جو سڌو سهڻو گراهڪ ڪرڪ ڏني ويندو جيئن ”حق ۽ جميواريون“ دستاويز ۾ ڄاڻايل آهي. ڀاتي، اختياري شخص، گراهڪ جي وٽ لاڳو رهندي، جيستائين گراهڪ پنهنجي چاه نه زاهر ڪري لکت ۾ اتلاه ڏئي ته هو وٽ کي رد ٿو ڪري ۽ اهو اتلاڳ هڪ مهيني کان گهٽ اوسي جو نه ٿيڻو ڪبي.

وڌيڪ حق ۽ جميواريون

34. ڀاتي ۽ گراهڪ پاڻ ۾ نپٽارو ڪري پنهن جي خاتا وقت ۾ وقت نپٽاريندا جيئن نيم نيم پاراري قانون، هاڪن هدايون FMC/SEBI ۽ لاڳاپو رکندڙ ايڪسچينجن منجه ڄاڻايل آهي جتي وپار پيو ڪجي.

35. ڀاتي هڪ ڪرار نامو زاهر ڪندو گراڪن کي وپار جي لڀي لڀي نسبت ان نموني ۾ جنهن لاءِ ايڪسچينج هدايت ڪئي هجي وقت بي وقت سموري ڏيتي لڀي جي وچوڙن سان جيئن آرڊر نمبر، وپار نمبر، وپار جا اگهه، وپار جي ڳڻپ، سڌت ڪرار جا وچوڙ، گراهڪ ڪوڊ، دلالي، سمورا پڳتان جيڪي مٿيا ويل پڳتان جي وچوڙن سوڌا جيئن ايسچينج جي تعريفن ۾ ڄاڻايو يو آهي اڳواٽ نڌارت ڪيل وقت ۽ نموني ۾. ڀاتي شل رابطي جا وچوڙ گراهڪ کي ڏيتي لڀي جي 24 ڪلاڪن ۾ موڪلندو رواجي هارڊ ڪاپي ۾ ۽ / يا ايم ميل ذريعي ڊجيٽل صحيح جي سان.

36. ڀاتي شل راشي جو پڳتان يا مال جي نڪالي ڪندو ايسچينج جي نيم نيم واپاري قانون، هاڪن جي تهت، جيئن به حالت هجي، گراهڪن کي پڳتان جي راشي هٿ اچڻ بعد جتي وپار پيو ڪجي جيستائين ٻئي ڪنهن نموني لاءِ گراهڪل پاران اتلاه نه ڏنو وڃي، لاڳاپو رکندڙ ايڪسچينج جي شرٽ ۽ حالتون موجب جيڪي وقت بي وقت زاهر ڪيا ويندا آهن جتي وپار پيو ڪجي.

37. ڀاتي شل موڪلندو سموري ”خاتي جا وچوڙ پنهن مال ۽ راشي لاءِ هر گراهڪ جي نسبت ان اوسي ۽ نموني ۾ مقرر ڪيل وقت ۾ جيئن لاڳاپو رکندڙ ايسچينج پاران وقت بي وقت ڄاڻايو ويندو آهي جتي اهو وپار پيو ڪجي. وچوڙ ۾ شل اهو پڻ ڄاڻائبو ته گڙڙي جيڪر ڪا هجي، ته گراهڪ پڪ ڪيل وقت ۾ ڄاڻائندو جيئن لاڳاپو رکندڙ ايڪسچينج پاران وقت بي وقت ڄاڻايو ويندو آهي جتي اهو وپار پيو ڪجي، ان جي پهچ کان ڀاتي کي (سرافت دلال).

38. ڀاتي شل پورا ”حساب جا وچوڙ“ پنهن راشي توڙي پڌارت ساڳي پنهنجي گراهڪ سان لاڳاپو رکندي ان ئي اوسي ۽ نموني ۾ مقرر ڪيل وقت اندر، جيئن وقت بي وقت لاڳاپو رکندڙ ايڪسچينج پاران هدايت ڪيل ويندو رهيو آهي جتي اهو وپار پيو ڪجي. وچوڙ اهو پڻ پڌيو ڪندا ته گراهڪ گڙڙي ڄاڻائندو، جيڪر ڪا تي هجي وچوڙن ۾، ان خاص اوسي ۾ جيئن وقت بي وقت ايڪسچينج پاران ڏسيو ويندو آهي جتي اهو وپار ڪاروايت پيو ٿئي، ان جي پهچ ملڻ بعد پيٽي (سرافت دلال) تان.

39. گراهڪ ان جي پڪ ڪندو ته سائس وٽ قانوني سگهه ۽ اختياري آهي ڀاتي سان ساجهيداري نسبت ۽ سگهرو آهي پنهنجي جميواريون توڙي جوابداريون هيٺ نڀائڻ لاءِ. ڏيتي لڀي جي نسبت سموريون ڪارواهيون ڪيو وڻڻ کپن اهو پڪ ڪرڻ لاءِ ته ڪا به ڏيتي لڀي جي ڏي وٽ ڪرڻ کان اڳ گراهڪ پنهنجي سموريون جميواريون نڀائيندو.

40. ان حالت ۾ جيڪر ڀاتي پنهنجو / پنهنجي ڀاتيپڻو تياڳي ٿو / ٿي، ڀاتي هڪ عام اتلاءُ ڏيندو .. ڏيندي ڏاون جي آڇ ڪندي، جيڪر ڪو هجي، پونجي سيڙهيندي پاران. جيڪر ڪارواھت ٿيل ڏيتي لپتي نسبت ڪو ڏاڍو هجي ته ان جي پڪ ڪيو ته ڏاڍو درج ڪيو وڃي، ايسچينج ۾ واجب وقت جي اندر ساٿ ڏيندڙ دستاويزن جي ساٿ.

41.A. ان واجب ورتاءُ کان منجهائيندڙ وهنوار ۽ بدزبان وهنوار منجهه آهي

a. مالي پڌارت ۽ مالي سيواون سان واسطو رکندڙ ان ٺهندڙ وهنوار جهليل آهي.

b. ”ان ٺهندڙ وارتاءُ“ جي معنيٰ آهي ڪا ڪرت يا چوڪ ڀاتي پاران يا سندس مالي نمائيندي پاران جنهن سان وڏي هڏ تائين يا ممڪن طور خاص ڪري روڪي ٿو سگهي گراهڪ کي هڪ ڄاڻايل ڏيتي لپتي جي وچار کان ۽ ان منجهه آهي-

i. ٻوڙي 41.B هيٺ منجهائيندڙ وهنوار

ii. ٻوڙي 41.C هيٺ بدزبان وهنوار

iii. ايڙهو ڪو به چتو ڪري سگهندڙ وهنوار.

41.B

a. ڀاتي جو وهنوار يا سندس مالي نمائيندو واٽ ۾ اسرار جزي ۾ منجهائيندڙ آهي جيڪر اهو گراهڪ کي ممڪن طور گراهڪ کي هڪ ڏيتي لپتي ۾ اهو فئسلو ڪرائي ٿو سگهي جيڪو هو ٻئي حالت ۾ هو نه ڪئي آهي، ۽ ان وهنوار منجهه ۾ آهي-

i. گراهڪ کي غلط ڄاڻ ڏيڻ يا ڄاڻ جيڪا ڀاتي يا مالي نمائيندو کي سچي نه لڳي ... يا

ii. گراهڪ کي صحيح ڄاڻ ڏئي ان ترڪعي سان جي اها غلط لڳي.

b. اهو ڇاڪڻ ۾ ته ٻوڙي 41.B.a ۾ جيڪر وهنوار منجهائيندڙ آهي فلاڻا مسئلن کي ”پڪ ڪرائيندڙ“ مسئلو ڪري وڃاري ٿو سگهجي-

i. اهم خسوستيون مالي پڌارت جون، ان کان سواءِ خدوخال، فائيدا ۽ جوڪا؛

ii. مالي پڌارت توڙي مالي سيواون لاءِ گراهڪ جو گهورج يا گراهڪ جي ضرورت؛

iii. مالي پڌارت توڙي سيواون نسبت جيڪو مووابجو جو پڳتان ڪرڻو پوندو ۽ جنهن نموني سان اهو مووابجي جي ڳڻپ ڪئي ويندي؛

iv. مالي ڪرار ۾ مالي ريت ۾ وجود، ناڪاروپڻو ۽ اسر مالي ڪرار تي؛

v. ڀاتي جي سڃاڻپ، سندس اسر ائيدو اسر توڙي واٽيون جي سوڌيون نمونو، خسوستيون ۽ ڀاتي جا حق

vi. گراهڪ جا حق ڪنهن به قانوني ۽ ريم جي هيٺ.

41.C

a. ڀاتي توڙي مالي نمائيندي جو وهنوار مالي پڌارت روڙي سيواون جي واسطي بدسلوڪي جو آهي جيڪر اهو-

i. جيڪر ان ۾ دٻاءُ ۽ غلط اسر هجي

ii. لپتي لپتي جي وچر نسبت ممڪن ڪري يا ممڪن ڪري سگهڻ جي سگهه رکي جيڪو ڪي ٻئي حالت گراهڪ نه ڪري ها.

b. اهو پتو ڪرڻ لاءِ ته وهنوار ۾ زبردستي يا غير ضروري اسر جو استعمال ٿيو هو فلاڻيون تي وڃار ڪرڻو پوندو-

i. وهنوار جو وقت، جاءِ، نمونو ۽ اورچائي؛

- ii. ڌمڪي ڏيندڙ يا بد زبان ٻولي يا وهنوار جو استعمال؛
- iii. گراهڪ جي ڪنهن مسيبت جي حالت، مجبوري جو فائيدو، جنهن بابت گراهڪ آگاهه آهي، گراهڪ تي اسر وجهڻ ساڳي ڪنهن مالي پڌارٽ توڙي مالي ساواڻون نسبت؛
- iv. ڪو به غير انوبند روڪ ڀاتي پاران لاڳو ٿيل، جتي گراهڪ مالي ڪرار ۾ پنهنجو حق جو استعمال پئي ڪرڻ چاهي، ان منجهه آهي-
- v. مالي ڪرار کي رد ڪرڻ جو حق؛
- vi. ڪنهن ڌاري مالي پڌارٽ يا ڪنهن ڌاري ڀاتي ڏانهن متجڻ جو حق
- vii. ڪنهن ڪدم ڪٽڻ جي ڌمڪي، حالتون کي دارومدار رکندي جتي ڌمڪي ڏني وئي هجي.

ايليترانڪ ڪرار نوٽ (ECN)

42. جيڪر گراهڪ ڪرار نوٽ ايڪٽرانڪ تعريفي سان هٿ پئي ڪئي، هو هڪ واجب اي ميل سڃاڻپ ميسر ڪندو (گراهڪ پاران ٺاٺل) ڀاتي کي (مهرباني ڪري انوچيد 3 جو ڀاڱو ڪ ڏانهن ڏيان ڏيو). ڀاتي ان جي پڪ ڪندو ته وقت بي وقت پڌرا ڪيل سمورا نيم / نايمل نيم / وپاري نيم / هاڪن کي مڃيو ويو آهي. گراهڪ شل ڀاتي کي پنهنجي اي ميل سڃاڻپ جي ڪنهن به بدلاءَ نسبت ڀاتي کي رواجي لکت خط ۾ ڄاڻائيندو. جيڪر گراهڪ انٽرنيٽ وپار جي چوڌ ڪئي آهي، اي ايل سڃاڻپ جو بدلاءَ سوگهي تعريفي سان هڪ استعمال ڪندڙ نالو ۽ گجھي لفظ سان ڪئي وڃي.

43. ڀاتي ان جي پڪ ڪندو ته سموري موڪيل ECN ڊجيٽل ترڪعي سان سهي ڪيل، اينڪرپٽ ۽ بنا چيٽر ڇاڙ جي ۽ IT قانون 2000 جي شرتون جوڀ موليا وڃن. جيڪر ECN هڪ اٽچميٽ جي ترڪعي سان موڪلجن ٿا، ايٽيچ ڪيل فائيل سوگهي پئي ڪئي وڃي ڊجيٽل صحيح سان ۽ بنا چيٽر ڇاڙ جي.

44. گراهڪ کي اهو ڏيان ۾ رڪن ڪپي ته موٽي آيل ميل جي رسيد نه ملڻ جو مطلب ڀاتي پاران ڪرار نوٽ جي پهچ ڪري ليکيو ويندو.

45. ڀاتي کي اي ميل جي جريعي موڪيل ECN ۽ اي ميل جي پهچ ڪٿي نموني سوگهي ڪري ڪرڻي پوندي ۽ بنا چيٽر ڇاڙ جي حالت ۾ جيڪي IT قانون 2000 جي شرتون ۾ ڄاڻايو ويو آهي ۽ جنهن حد تائين نيم / هاڪا / حدايون ڏسيل آهي جيڪي SEBI/مال ايڪسچينج پاران وقت بي وقت پڌرو ڪيو ويندو آهي. ڀاتي پاران ڪرار نوٽ موڪلڻ پهل پهچ جو ثبوت مثل سرستي مان ٺهيل لاڳ رپورٽ کي واجب وقت تائين هٿيڪي ڪري رکڻي آهي جيئن SEBI/مال سيڪسچينج پاران زاهر ڪيل نيم / هاڪا / حدايون ۾ ڄاڻايو ويو آهي. لاڳ رپورٽ ڄاڻائينديجيڪر ڪرار نوٽ ڪون پهتا گراهڪ جي ايم ميل ۾، ناڪارا ويا يا موٽي آيا. ڀاتي ان جي پوري پڪ ڪندو ته سائس وٽ نموريون اي ميل جي پهچ موجود هجي واجب ارسى تائين جيئن SEBI/مال ايڪسچينج پاران پڌرا ڪيل نيم / هاڪا / حدايون ۾ ڄاڻايل آهي.

46. ڀاتي ان گراهڪن کي ڪرار نوٽ رواجي هٿيڪي ترڪعي سان موڪلندو رهندو جن ايڪٽرانڪ ترڪعو ناهي چونڊو هجي. جيڪڏهن ECN گراهڪ کي نه ملي هجي (ميل موٽي اچڻ جي حالت ۾) ڀاتي گراهڪ کي رواجي نموني لکت ۾ ڪرار نوٽ موڪلندو ان پڪ ڪيل ارسى ۾ SEBI/مال ايڪسچينج جي واجب نيم / قانون / نايب قانون / واپاري نيم ۽ هاڪن تهت ۽ موڪلڻ جو سٿوٿ ان رواجي ڪرار نوٽ جا هٿيڪا ڪري رکندو.

47. گراهڪ کي ECN جي ايم ميل ڏي وٺ جي حالت ۾، ڀاتي شل سان سان ECN پڌرا ڪندو پنهنجي ويب سائيٽ ۾، جيڪر ڪا هجي، سوگهي ترڪعي ۽ ميسر ڪندو واجب موڪل ان ڏانهن گراهڪ کي، شل هڪ سڃاڻپ نالي ۽ گجھي لفظ جي جريعي، ان وڪلپ سان ته گراهڪ يا نه گراهڪ سوگهو ڪري ۽ / يا ان جي پرنٽ ڪري هٿيڪي رکي.

48. ايليڪٽرانڪ ڪرار نوٽ (ECN) پڌرائي فارم هٿ ڪيو ويندو گراهڪ کان جن ڪرار نوٽ ايليڪٽرانڪ ترڪعي سان هٿ ڪرڻ جي چاه پئي رکي. اها پڌرائي تيسٽائين واجب رهندي جيسٽائين گراهڪ ان کي رد نٿي ڪري.

اختياري الانقو

49. خسوسي حق جيڪي هن دستاويزن ۾ ڄاڻايا ويا آهن تن کان سواءِ ڀاتي، نامجد ڪيل شخص ۽ گراهڪ وٽ اهي سموري حقن جا حقدار رهندا جيڪي درج ڪيل ويا آهن ڀاتي ۽ گراهڪ لاءِ ان ايڪسچينج جي نيم / نايب قانون / واپاري نيم ۾ جنهن ۾ گراهڪ واپار ڪرڻ جو فئسلو ڪيو آهي ۽ جيڪي هاڪا / حدائتون ان هيٺ پڌريون ٿيو آهن يا SEBI هيٺ.

50. هن دستاويز ۾ ڄاڻايل شرتيون جو دارمदार هميشه ئي سرڪاري هاڪن، ڪنهن به قانون، حدائتون ۽ SEBI پاران پڌرا ڪيل هاڪا / پڌرايون تي هوندو ۽ ان لاڳاپو رکندڙ ايڪسچينج جي وقت بي وقت پڌرا ڪيل هاڪن / نيم / واپاري نيم تي هوندي هوندو جتي واپار پيو ڪجي.

51. ڀاتي ۽ گراهڪ لازمي طور ان فيسلي کي مڃڻو پوندو جيڪو وواچڪ (۱) پاران زاهر ڪيو ويندو آرٽنشن ۽ ڪانسليشن قانون 1996 جي تهت هجي. ٻهر آل ان ۾ هڪ واٽ اها به آهي ته، جيڪر ڪو به ڌي ان سان خوش ناهي ته هو اپيل ڪري ٿو اڳهي ان وواچڪ جي فيسلي وروڌ.

52. لفظ ۽ اشارا جيڪي هن دستاويز ۾ ڄاڻايو ويا آهن پر جنهن جا وچوڙ ناهي ڏنا ويا آهن، جيڪر سندن مطلب ڪنهن چاري پس منظر ناهي هجي ته تن جو مطلب ايڪسچينج/SEBI پاران پڌرا ڪيل نيم / نايب قانون ۽ نيم / واپاري نيم / پڌرا ڪيل هاڪن / حدائتون موجب رهندو.

53. سمورا ڌار اختياري / غير لازمي شرتيون / دستاويز جيڪي ڀاتي پاران ڳنڍيا ويا هجن ايڪسچينج / SEBI سان ناهي ڳنڍيا ويندا. ايڙهي ڪنهن به اختياري شرتيون / دستاويز (۱) ۾ بدلاءِ 15 ڏينهن جي اتلاءِ کان اڳ تيار ڪرڻا پوندا. ايڪسچينج / SEBI پاران ڄاڻايل حق ۽ جميواري دستاويزن ۾ ڪو به بدلاءِ گراهڪ جي ڌيان ۾ آڻيو ويندو.

54. جيڪر ڌڙن جا حق ۽ جميواريون ۾ بدلاءِ آيو SEBI جي نيم يا مال ايڪسچينج جي نايب قانون / نيم ۽ واپاري نيم جي بدلاءِ سبب جتي واپار پيو ڪجي، ايڙهن بدلائون کي حق ۽ جميواريون دستاويز ۾ سانڍيل ڪري مڃيو ويندو هٿ ڌڙن جي فيرڊل ڪيل حق ۽ جميواريون دستاويز مڃهه.

55. ڀاتيون کي ڪپندو ته پنهنجي گراهڪ جي خاتي جا مهاڻڪي وچوڙ هر مهني موڪلين.

ڀاتي پاران گراهڪن کي ايڪٽرانڪ ۽ بنا تار ٽڪنيڪ تي دارومدار ريڪنڊرڙ واپار سهوليت

(حق ۽ جميواريون' ۾ ڄاڻايل سموريون شرٽيون لاڳو رهنديون.
وڌيڪ هت وڄاڻايل شرٽيون پڻ لاڳو رهنديون).

1. ڀاتي انٽرنيٽ جي آڌار تي وپار (IBT) ۽ مال وپار ميسر ڪري ٿو سگهي، بنا تار جي سهوليت جي ساڻ اوزار جيئن ڊاٽا ڪارڊ سان ليپٽاپ، موبائيل فون وغيره جو ڪي انٽرنيٽ پروٽوڪال (IP) جو استعمال ڪري ٿي. ڀاتي ان سڀني لزمي ضرورتن کي مڃيندو جيڪي انٽرنيٽ جريعي واپار تي لاڳو ٿينديون آهن بنا تار ٽڪنيڪ جي مارت جيئن SEBI ۽ ايڪسچينج پاران وقت بي وقت چٽا ڪيا ويندا آهن.
2. گراهڪ چاه ٿو رکي راشي سيڙهڻ / وپار لاءِ مال ۾ ۽ ان سبب گراهڪ چاهي ٿو پيو ته انٽرنيٽ جي آڌار تي وپار يا بنا تار ٽڪنيڪ جي آڌار تي مال وپار ڪجي. ڀاتي شل گراهڪ کي ڀاتي جي IBT سڀوا ميسر ڪندو. ۽ گراهڪ ڀاتي جي IBT سڀوا جو استعمال ڪندو. SEBI/ايڪسچينج جي رسد ۽ ڀاتي جي IBT ويب سائيٽ جي نيم ۽ شرٽيون ۽ حالتيون تي آڌار رکي ان حالت ۾ ته اهي ايڪسچينج/SEBI جي نيمن موجب آهن.
3. ڀاتي گراهڪ جي ڌيان ۾ آڻندو اهي سموري خسيسترون، جوڪا، جميواريون، جوانداريون ۽ جميداري جيڪي بنا تار ٽڪنيڪ / انٽرنيٽ ٽڪنيڪ يا ٻئي ڪنهن به ٽڪنيڪ سان ڳنڍيل آهن سي سي گراهڪ جي نظر ۾ ڀاتي آڻندو.
4. ڀاتي گراهڪ کي آگاه ڪندو ته ڀاتي جو IBT سرشتو پنهنجي پاڻ شروياتي ڳجهو لفظ ٺاهندو آهي ۽ سندس ڳجهي لفظ جي نيتي ايڪسچينج/SEBI جي نيم تهت ئي لاڳو آهي.
5. گراهڪ جي جميواري ٿيندي ته استعمال ڪندڙ نالو ۽ ڳجهو لفظ، ڳپت ۽ سوگهو ڪري رکي ۽ هو جميوار رهندو ان مپورين آرڊرن ۽ ڌيتي لڀڻ لاءِ جيڪي ڪنهن به شخص پاران ڊاڪل ڪيا وڃن ڀاتي جو IBT سرشتي جو استعمال ڪندي، گراهڪ جي استعمال ڪندڙ نالي ۽ ڳجهي لفظ سان جيتوڻي اهو شخص ان لاءِ موڪل وٺي يا نه. اهو به پڻ ته گراهڪ کي ان ڳالهه جي ڄاڻ آهي ته ثابتي شريستي ۽ سڪت تهفوف ڪدم ڪيندا آهن انٽرنيٽ وپار / مال واپار ساڳي بنا تار ٽڪنيڪ مارت آرڊر ڏي وٺ شريستي مارت ۽ ان جي جوابداري ڪئي ٿو سندس يا سندس موڪل ڏنل نمائيندي جو ڳجهو لفظ ڀاتي جي ڪنهن ملازم يا دلال سودا ڪنهن ٿئي ڌن ڏنو وڃي
6. گراهڪ ڀاتي کي يڪدم اتلاءِ ڪندو لکت ۾ جيڪو هو سندس ڳجهو لفظ وساري ٿو ويهي، ڀاتي جي IBT شريستي ۾ ڪا ڪم پئي مهسوس ٿئي، لهي / شڪ ڪري ڪا ڳڙڙي / اڻ موڪل ڳڙڙي سندس استعمال ڪندڙ نالو / ڳجهي لفظ / پوري اڻ موڪل استعمال سان، تاريخ، تريڪو، ۽ پرياوٽ ڌيتي لڀڻي ان اڻ موڪل استعمال ساڳي.
7. گراهڪ پري طرح واقيف آهي ۽ سمجهي ٿو ته جوڪا ڳنڍيل آهن انٽرنيٽ / مال وپار جي آرڊر کي بنا تار ٽڪنيڪ جي مارت ڏي وٺ ڪرڻ ساڳي ۽ گراهڪ پوري ريت جميوار ۽ جوابدار رهندو ان هر ڪرت لاءِ جيڪا سندس استعمال ڪندڙ نالو / ڳجهي لفظ مارت ٿي پلي ڪنهن به تريڪي سان.
8. ڀاتي شل موڪلندو آرڊر / وپار جي پڪ گراهڪ کي اي ميل جريعي هون جي منت موجب. گراهڪ کي ان ڳالهه جي ڄاڻ آهي ته آرڊر / وپار جي پڪ ويب پارٽل ۾ پڻ ميسر آهي. جيڪر گراهڪ وپار بنا تار ٽڪنيڪ جي مارت تي پئي ڪيو، ڀاتي شل آرڊر / وپار جي پڪ سندس اوزار تي موڪلندو.
9. گراهڪ کي خبر آهي ته وپار انٽرنيٽ جي ضريع وپار ۾ ڄام اڻ شڪي مسئلا ۽ منجهاندر هارڊويئر، سافٽويئر، ريشٽا، ڌي وٺ لائينون، پرڄا وغيره آهن جيڪي روڪ ۽ فيرگهيري جي اسر هيٺ اچي ٿا سگهن. ڀاتي ۽ ايڪسچينج ان جي ڪا به نمائيندگي يا جوابداري ناهي ڪندا جي ڀاتي جي IBT سانده ميسر رهندي بنا ڪنهن روڪ جي.
10. گراهڪ شل ڪڏهن به ڪو به داوو ناهي ڪندو IBT شريستي ۾ روڪ، بند، اڻ ميسراپ، ڳڙڙي لاءِ، يا سڀوا يا ايڪسچينج جي سڀوا، يا شريشتا، يا سندس آرڊر جي ڪيرواهي نه ٿيڻ لنڪ / شريستي جي ڳڙڙي سبب گراهڪ /ڀاتي / ايڪسچينج جي پاسي کان ان سببن جيڪي ڀاتي / ايڪسچينج جي واس کان ٻاهر آهن.